

ZAKON Br. 06/L-085**O ZAŠTITI UZBUNJIVAČA**

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

Usvaja:

ZAKON O ZAŠTITI UZBUNJIVAČA**GLAVA I
OPŠTE ODREDBE****Član 1
Svrha**

Svrha ovog zakona je da omogući uzbunjivanje kod kršenja prava u javnom i privatnom sektoru i zaštitu uzbunjivača.

**Član 2
Delokrug**

Ovaj zakon propisuje pravila za uzbunjivanje, postupak uzbunjivanja, prava i zaštitu uzbunjivača i obaveze javnih ustanova i privatnih pravnih lica u vezi sa uzbunjivanjem.

**Član 3
Značenja izraza**

1. Za potrebe ovog Zakona, naredni izrazi imaju sledeća značenja:

1.1. **Uzbunjivač** – svako lice koje prijavi ili objavi podatke o nekoj pretnji ili povredi javnog interesa u kontekstu svog radnog odnosa u javnom ili privatnom sektoru;

1.2. **Prijava ili objavljivanje u javnom interesu** – označava prijavu ili objavljivanje informacija o nekom činjenju ili nečinjenju koje predstavlja pretnju javnom interesu;

1.3. **Prijava** – označava prijavljivanje unutar javne ustanove ili privatnog pravnog lica ili prijavu nadležnom organu;

1.4. **Objavljivanje** – označava obelodanjivanje informacije;

1.5. **Lice u kontekstu radnog odnosa** – fizičko lice koje je ili koje je bilo:

1.5.1. u radnom odnosu u nekoj javnoj ustanovi ili privatnom pravnom licu nezavisno od vrste radnog odnosa, njegovog trajanja ili zarade;

1.5.2. spoljni ili privremeni saradnik, volonter, lice na stručnoj praksi ili na obuci;

1.5.3. kandidat za prijem u radni odnos, volonterski rad, stručnu praksu ili obuku;

1.5.4. u ugovornom odnosu za izvođenje radova, pružanje usluga ili drugu vrstu saradnje ili korišćenja usluga javne ustanove ili privatnog pravnog lica, uključujući ugovaranje ili podugovaranje.

1.6. **Poslodavac** – označava bilo koju javnu instituciju i privatno lice koje pripada bilo kojoj od kategorija definisanih u podstavu 1.5 ovog stava;

1.7. **Agencija protiv korupcije** ili drugi organ koji ima pravo da prima izveštaje u skladu sa zakonodavstvom na snazi, u vezi uzbunjivanja u javnom sektoru, dok regulatori prema oblasti u kojoj se vrši uzbunjivanje u vezi uzbunjivanja u privatnom sektoru;

1.8. **Javna ustanova** - označava javna tela, organe i agencije na centralnom i lokalnom nivou koji vrše zakonodavna, izvršna, upravna, sudska ili tužilačka ovlašćenja ili druge javne ustanove ustanovljene zakonom;

1.9. **Privatni subjekt** – podrazumeva trgovačka društva, pravna lica, prema zakonu o slobodi pridruživanja u ne vladine organizacije i druga pravna lica utvrđena zakonom;

1.10. **Odgovorni službenik** – lice koje odredi javna ustanova ili privatno pravno lice za prijem i postupanje po uzbunjivanju;

1.11. **Štetan postupak** – svako činjenje ili nečinjenje, direktno ili indirektno, koje ugrožava zakonski interes uzbunjivača ili povezanog lica;

1.12. **Lice povezano sa uzbunjivačem** – lice koje pomaže uzbunjivaču ili može da pruži dokaze u vezi sa uzbunjivanjem, odnosno svako lice koje može da pretrpi štetu zbog bilo kakve veze sa uzbunjivačem.

1.13. **Lični podaci** – svaka informacija koja se odnosi na fizičko lice čiji je identitet poznat ili se može utvrditi u smislu Zakona o zaštiti ličnih podataka;

1.14. **Tajne informacije** – svaka tajna informacija u smislu Zakona o klasifikaciji informacija i proveru njihove bezbednosti.

Član 4

Opšta načela dužnosti i odgovornosti odgovornog službenika

1. U vršenju njegove/njene funkcije, odgovorni službenik:

1.1. deluje časno, nepristrasno i efikasno, imajući u vidu legitimne interese uzbunjivača;

1.2. čuva konfidencialnost informacija;

1.3. nezavisno deluje u odnosu na političke stavove ili u odnosu na bilo koji nepravedni uticaj, koji može da ometa obavljanje njegove/njene dužnosti, na osnovu ovog zakona;

1.4. izbegava svaku vrstu potencijalnog konflikta interesa i prijavljuje nadležnom organu

bilo koju vrstu konflikta interesa, pre početka upravne istrage uzbunjivanja;

1.5. preduzima sve neophodne mere za zaštitu dokumentacije i dokaza u vezi obaveštenja o nestanku, skrivanju, izmeni, falsifikaciji ili drugih dela, koji imaju za cilj njihovo uništavanje.

GLAVA II UZBUNJIVANJE, PRAVA I ZAŠTITA UZBUNJIVAČA

Član 5 Zaštićeno prijavljivanje i objavljivanje

1. Prijavljivanje i objavljivanje u javnom interesu je zaštićeno ukoliko:

- 1.1. povreda je učinjena, ili se čini, ili ima izgleda da bude učinjena;
- 1.2. lice nije izvršilo, ne izvršava, ili ima izgleda da neće da izvrši neku zakonsku obavezu;
- 1.3. dogodilo se, događa se, ili ima izgleda da će doći do pogrešnog vršenja funkcije pravde;
- 1.4. zdravlje ili bezbednost pojedinca su bili ili su i dalje ugroženi, ili ima izgleda da će postati ugroženi;
- 1.5. životna sredina je oštećena, trpi, ili ima izgleda da pretrpi oštećenje;
- 1.6. je bilo, ima ili postoji mogućnost zloupotrebe službene dužnosti ili autoriteta, javnog novca ili resursa neke javne institucije;
- 1.7. neko činjenje ili nečinjenje izvršeno od strane ili u ime neke javne ustanove je diskriminatorno, represivno, izvršeno iz nehata ili predstavlja tešku malverzaciju;
- 1.8. podaci koji mogu da ukažu na neki od slučajeva iz prethodnih tačaka već su skriveni ili uništeni, ili je to u toku, ili ima izgleda da dođe do toga.

2. Pretpostavlja se da su prijava ili objavljivanje u javnom interesu, osim ako se ne dokaže suprotno.

Član 6 Zabrana sprečavanja uzbunjivanja

1. Svako činjenje ili nečinjenje, koje ima za cilj ometanje izveštavanja ili otkrivanja u javnom interesu je nevažeći i odgovorni službenik ili bilo koje drugo lice, u tim slučajevima krivično se goni, prema krivičnim odredbama na snazi na Kosovu.

2. Svaka odredba nekog ugovora je nevažeća ako ima za cilj da:

- 2.1. zabrani ili ograniči prijavljivanje ili objavljivanje u javnom interesu;

- 2.2. isključi ili ograniči primenu neke odredbe ovog zakona;
- 2.3. spreči nekoga da pokrene postupak na osnovu ovog zakona;
- 2.4. spreči nekoga da pokrene postupak zbog povrede ugovora u vezi sa bilo čim što je urađeno kao posledica prijave ili objavljivanja informacija u javnom interesu.

Član 7

Prava uzbunjivača

1. Uzbunjivač ima pravo na:

- 1.1. zaštitu svog identiteta u toku postuaka uzbunjivanja;
- 1.2. čuvanje poverljivosti izvor informacije koja je predmet uzbunjivanja;
- 1.3. zaštitu od štetne radnje.

2. Prava uzbunjivača garantovana su u smislu ovog zakona kao u nastavku:

- 2.1. u toku trajanja upravnog istražnog postupka uzbunjivanja;
- 2.2. posle završetka upravnog istražnog postupka uzbunjivanja, u cilju obavljanja redovnih radnih zadataka uzbunjivača u svom radnom odnosu;
- 2.3. posle završetka radnog odnosa uzbunjivača kod svog poslodavca, kad je u opravdanim okolnostima uzbunjivač zatražio zaštitu na osnovu ovog zakona.

Član 8

Prava lica povezanih sa uzbunjivačem

1. Lice povezano sa uzbunjivačem uživa ista prava na zaštitu kao i uzbunjivač, ako to lice dokaže da je štetna radnja preduzeta protiv njega zbog njegove povezanosti sa uzbunjivačem.
2. Lice koje dokaže da je štetna radnja preduzeta protiv njega zbog toga što je učinilac štetne radnje pogrešno verovao da je on uzbunjivač ili lice povezano sa tim licem, uživaju ista prava na zaštitu kao i uzbunjivač.
3. Odgovorni službenik uživa istu zaštitu kao uzbunjivač, ukoliko se dokaže da je štetan postupak preduzet prema njemu u vezi prihvatanja i tretiranja uzbunjivanja.

Član 9

Zaštita uzbunjivača

1. Uzbunjivač koji izveštava ili otkriva informacije, shodno odredbama ovog zakona, ne može biti subjekt krivične ili građanske odgovornosti, ili disciplinskih procedura.
2. Uzbunjivač ima pravo na odbranu, prema ovom zakonu, u slučajevima kada:
 - 2.1. izveštava ili otkrije informacije, kako je predviđeno ovim zakonom;

- 2.2. sa razlogom veruje da je informacija koja je izveštavana ili otkrivena istinita.
3. Uzbunjivač nije obavezan da dokaže tačnost prijavljene informacije.
4. Garantovana zaštita za uzbunjivača, prema ovom zakonu, ne treba da postoji predrasuda, ako je pretnja ili ugrožavanje javnog interesa materijalizovana.

Član 10

Zabrana zloupotrebe uzbunjivanja

1. Zaštita uzbunjivača isključena je u slučajevima kad:
 - 1.1. uzbunjivanje nije urađeno iz razloga navedenih u članu 5 ovog zakona;
 - 1.2. prijava ili objavljivanje vrše se na osnovu činjenica, informacija ili dokumenata dobijenih u vezi sa pružanjem pravne pomoći;
 - 1.3. uzbunjivač prijavljuje ili objavljuje informaciju za koju zna ili može da sazna da je lažna.

Član 11

Poverljivost

1. Odgovorni službenik i svako drugo lice koje primi ili postupa po prijavi u javnom interesu, u toku vršenja službene dužnosti mora da u svakom trenutku sačuva poverljivost informacija u vezi sa uzbunjivanjem, ne sme da ih prenosi niti saopšti trećem licu unutar ili izvan ustanove, i ne sme da ih koristi u drugu svrhu osim uz pisanu saglasnost uzbunjivača ili za izvršenje neke zakonske obaveze u vezi sa:
 - 1.1. efikasnom istragom kršenja zakona;
 - 1.2. sprečavanjem ozbiljnog rizika po bezbednost države, javno zdravlje, javnu bezbednost ili životnu sredinu;
 - 1.3. suzbijanjem kriminala ili krivičnim gonjenjem;
 - 1.4. nužnošću njenog otkrivanja u javnom interesu ili kad je to propisano zakonom.
2. Odgovorni službenik i druga lica ne smeju da obaveste lice pomenuto u uzbunjivanju osim ako to nužno nalaže zakon.
3. Odgovorni službenik mora da pribavi pisanu saglasnost uzbunjivača u slučaju da se traži da pruži podatke koji mogu da otkriju identitet uzbunjivača nekom nadležnom organu koji ne može da postupan bez otkrivanja identiteta uzbunjivača.
4. U slučajevima kada se zakonom traži otkrivanje identiteta uzbunjivača, odgovorni službenik obaveštava uzbunjivača o ovoj činjenici pre otkrivanja identiteta.

Član 12

Zaštita ličnih podataka uzbunjivača

1. Lični podaci uzbunjivača i drugih lica umešanih u uzbunjivanje obrađuju se samo u svrhu propisanu ovim zakonom.
2. Odgovorni službenik i svako drugo lice koje uzima lične podatke na osnovu ovog zakona mora da ih obradi u skladu sa zakonom o zaštiti ličnih podataka.
3. Ako se u toku obrade informacija koje dostavi uzbunjivač uz njih nađu i lični podaci koji nisu relevantni za slučaj koji se obrađuje, odgovorni službenik ili nadležni organ ne može da nastavi da obrađuje te podatke i mora da ih opravda.

GLAVA III

VRSTE I POSTUPAK UZBUNJIVANJA

Član 13

Vrste uzbunjivanja

1. Uzbunjivanje može da bude interno, spoljašnje i javno.
2. Prijavljivanje informacije poslodavcu smatra se internim uzbunjivanjem.
3. Prijavljivanje informacije nadležnom organu smatra se spoljašnjim uzbunjivanjem.
4. Objavljivanje informacije u medijima, nevladinim organizacijama, putem interneta, na javnom skupu ili na drugi način kojim se informacija obelodanjuje smatra se javnim uzbunjivanjem.

Član 14

Oblik i sadržaj uzbunjivanja

1. Uzbunjivač podnosi informaciju odgovornom službeniku.
2. Informacija mora da bude razumljiva i da sadrži podatke o licu protiv kojeg se vrši uzbunjivanje kao i činjenice kojima raspolaže uzbunjivač.
3. Uzbunjivanje može da se izvrši:
 - 3.1. napismeno;
 - 3.2. običnom ili elektronskom poštom; i
 - 3.3. usmeno.
4. Kad se informacije daju usmeno, odgovorni službenik sačinjava pisanu informaciju koju potpisuju uzbunjivač i odgovorni službenik.

Član 15

Prijem i evidentiranje uzbunjivanja

1. Odgovorni službenik evidentira primljeno uzbunjivanje i otvara poseban registar koji mora da sadrži:

- 1.1. datum prijema;
- 1.2. ime i prezime uzbunjivača;
- 1.3. podatke o kontaktu sa uzbunjivačem;
- 1.4. ustanovu uzbunjivača, i
- 1.5. kratku sadržinu informacije.

2. Uzbunjivaču se daje dokaz da je podneo informaciju i spisak svih pratećih dokumenata koje je podneo.

Član 16

Interno uzbunjivanje

1. Interni postupak upravne istrage uzbunjivanja pokreće se u trenutku prijave informacije sa uzbunjivanjem.

2. Poslodavac obaveštava uzbunjivača da li je prihvatio ili odbio uzbunjivanje u roku od petnaest (15) dana od dana prijema uzbunjivanja.

3. Postupak upravne istrage uzbunjivanja okončava se što pre je moguće, u svakom slučaju ne kasnije od četrdeset pet (45) dana od prijema informacije sa uzbunjivanjem, osim ako od okolnosti slučaja nije potrebno odlaganje postupanja i koje ne može biti duže od četrdeset pet dana (45).

4. U fazi upravne istrage, odgovorni službenik razmatra i ocenjuje tvrdnje koje je naveo uzbunjivač.

5. U fazi upravne istrage odgovorni službenik može da traži dodatne informacije i relevantna dokumenta, da naloži inspekciju ili uzme izjave od lica upoznatih sa predmetom, ili da se konsultuje sa stručnjacima iz određene oblasti.

6. U upravnoj istrazi mogu da učestvuju uzbunjivač, treće lice za koje se veruje da je poznato sa okolnostima navedenim u uzbunjivanju ili poseduje relevantnu dokumentaciju.

7. Svakoј strani učesnici u upravnoj istrazi garantovan je redovan postupak u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku, tako da strana:

- 7.1. može dati pisanu izjavu;
- 7.2. da podnosi dokaze ili mišljenja;
- 7.3. može da razgleda spise istrage;

7.4. ima pravo da bude saslušana u vezi svojih navoda.

8. Poslodavac je dužan da za istragu učini dostupnim podatke, dokumentaciju i podatke koji su mu zatraženi.

9. Ako se na kraju postupka upravne istrage po uzbunjivanju unutar poslodavca ispostavi da se sumnjiva radnja ili praksa koji su predmet uzbunjivanja sadrže ili mogu sadržati povredu zakona, poslodavac će o tome da obavesti nadležni organ.

10. Poslodavac će preduzeti neposredne, shodne i što hitnije mere da zaustavi ili spreči nastavak štetne posledice od sumnjive radnje ili prakse koji su predmet uzbunjivanja.

11. Osim ako nije drugačije propisano ovim zakonom, primenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku.

Član 17 **Obaveze poslodavca**

1. Poslodavac u javnom sektoru sa više od petnaest (15) zaposlenih i poslodavac u privatnom sektoru sa više od pedeset (50) zaposlenih obavezni su da imenuju odgovornog službenika.

2. Poslodavac je obavezan da preduzme sve nužne mere u vezi sa uzbunjivanjem, uključujući da zaštiti dokumentaciju i dokaze vezane za uzbunjivanje od nestanka, prikrivanja, preinačenja, falsifikovanja i drugih radnji koje imaju za cilj njihovo oštećenje ili uništenje.

3. Poslodavac je obavezan da zaštiti uzbunjivača od svake štetne radnje i da preduzme sve potrebne mere da prekine štetne radnje i da ukloni svaku posledicu takve štetne radnje.

4. Izuzetno, uzbunjivač može da se obrati neposredno rukovodiocu poslodavca, u slučajevima kad:

4.1. poslodavac nema odgovornog službenika;

4.2. poslodavac nije doneo i objavio interni postupak za prijem i postupanje po uzbunjivanju;

4.3. uzbunjivač opravdano sumnja da odgovorni službenik jeste ili bi mogao biti umešan u sumnjivu praksu predmet uzbunjivanja;

4.4. uzbunjivač opravdano sumnja da odgovorni službenik, zbog bilo kakvog odnosa ili veze sa licem koje jeste ili bi moglo biti umešano u nešto što se tvrdi u uzbunjivanju, nije odgovarajuće lice koje treba upoznati sa uzbunjivanjem;

4.5. uzbunjivač opravdano sumnja da interni postupak uzbunjivanja nije efikasan.

5. Vlada na predlog Ministarstva pravde svojim podzakonskim aktom utvrđuje postupak za prijem i postupanje u slučajevima uzbunjivanja.

6. Privatna pravna lica utvrđuju postupak za prijem i postupanje u slučajevima uzbunjivanja internim aktom donetim u skladu sa ovim zakonom.

Član 18

Spoljašnje uzbunjivanje

1. Uzbunjivač može da izvrši spoljašnje posle internog uzbunjivanja, ili direktno spoljašnje uzbunjivanje u slučajevima kad:

1.1. uzbunjivanje se odnosi na rukovodioca kod poslodavca;

1.2. uzbunjivanje je hitne prirode i povezano sa teškim i neposrednim rizikom ili nepopravljivom štetom;

1.3. postoji opravdana sumnja da bi se mogle preduzeti štetne radnje prema uzbunjivaču, da bi se dokazi mogli sakriti ili uništiti ako izvrši interno uzbunjivanje;

1.4. kad uzbunjivač opravdano sumnja da interni postupak kod uzbunjivanja nije efikasan.

2. Postupak spoljašnjeg uzbunjivanja u javnom sektoru pokreće se prijavom informacije Agenciji za borbu protiv korupcije. Agencija za borbu protiv korupcije sprovodi postupak propisan u članu 16 ovog zakona.

3. Agencija za borbu protiv korupcije razmatra slučajeve uzbunjivanja koji potpadaju pod domen njenog rada.

4. Ako Agencija za borbu protiv korupcije nema ovlašćenja da postupa, proslediće odmah informaciju nadležnom organu i obavestiće uzbunjivača o tome.

5. Kad uzbunjivač odbija da otkrije svoj identitet a Agencija za borbu protiv korupcije nema ovlašćenja da postupa po informaciji, pre nego što prosledi informaciju nadležnom organu zatražiće saglasnost uzbunjivača, osim ako je zakonom propisano nešto drugo.

6. Na zahtev uzbunjivača, nadležni organ će mu dati informacije o statusu postupka i svim preduzetim radnjama i omogućiće mu da izvrši uvid u spise predmeta i učestvuje u radnjama u postupku u skladu sa zakonom.

7. Nadležni organ obavestiće uzbunjivača o ishodu postupka po završetku istog.

8. Nadležni organ za spoljašnje uzbunjivanje primenjuje rokove utvrđene u članu 16 ovog zakona.

Član 19

Spoljašnje uzbunjivanje u privatnom sektoru

Kod spoljašnjeg uzbunjivanja u privatnom sektoru, pred regulatornim telima saglasno domenu odgovornosti shodno se primenjuje postupak iz člana 16 ovog zakona.

Član 20

Javno uzbunjivanje

1. Pored internog i spoljašnjeg uzbunjivanja, uzbunjivač može da izvrši i javno uzbunjivanje, u slučajevima kad:

1.1. uzbunjivač je, u trenutku kad je upoznao javnost, opravdano smatrao da će biti kažnjen ako izvrši interno ili spoljašnje uzbunjivanje;

1.2. uzbunjivač opravdano veruje da je bilo izgleda da dokazi o štetnim radnjama budu izbrisani ili uništeni da je bio izvršio uzbunjivanje na način propisan u čl. 16 i 18 ovog zakona;

1.3. u slučaju neposrednje pretnje po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu ili kad se prouzrokuje šteta velikih razmera ili nepopravljiva šteta;

1.4. nadležni organi iz čl. 16 i 18 ovog zakona nisu preduzeli shodne radnje povodom uzbunjivanja u roku od šest (6) meseci od prijavljivanja informacije koja je predmet uzbunjivanja.

2. Uzbunjivač koji saopšti informaciju javnosti u skladu sa ovim zakonom dužan je da poštuje načelo pretpostavke nevinosti lica koje optužuje, pravo na zaštitu ličnih podataka i da ne ometa tok sudskog postupka.

Član 21

Uzbunjivanje u vezi nacionalne, bezbednosti, zaštite, inteligencije i međunarodnih odnosa

1. Kada se unutrašnje ili spoljašnje uzbunjivanje, prema ovom zakonu, odnosi na klasifikovanu informaciju, nacionalnu sigurnost, zaštitu, inteligencije i međunarodne odnose, uzbunjivač prijavljuje nadležnom organu za ove oblasti.

2. U roku od šest (6) meseci odgovorne institucije, prema stavu 1 ovog člana, dužne su da utvrde pravila i procedure o primanju i tretiranju vrsta uzbunjivanja. U slučaju ne utvrđivanja pravila i procedura, primenjuju se opšta pravila u skladu ovog zakona.

Član 22

Zaštita od štetnih radnji

1. Uzbunjivač je zaštićen od svake štetne radnje koju zbog uzbunjivanja protiv njega preduzme poslodavac, u skladu sa odredbama ovog Zakona, što uključuje ali se ne ograničava samo na:

1.1. otpuštanje;

1.2. suspenziju sa rada, ili sa jednog ili više radnih zadataka;

1.3. raspoređivanje unutar ili van javne ustanove ili privatnog pravnog lica, bez njegove saglasnosti;

1.4. raspoređivanje na niže radno mesto;

1.5. smanjenje zarade;

1.6. gubitak statusa i privilegija;

1.7. uskraćivanje napredovanja;

1.8. gubitak prava na učešće u obuci;

- 1.9. negativno ocenjivanje u radnom odnosu;
 - 1.10. ukidanje neke licence ili dozvole;
 - 1.11. raskid ugovora o robi ili uslugama;
 - 1.12. druge štetne radnje vezano za radni odnos.
2. Svaka štetna radnja prema uzbunjivaču je nevažeća.
3. Uzbunjivač u svojstvu zaposlenog, koji je bio izvrgnut dejstvu štetnih radnji na radnom mestu ima pravo da se obrati nadležnom sudu.

Član 23

Odšteta u slučaju štetnih radnji

Svako lice koje je možda pretrpelo štetnu radnju kao posledicu uzbunjivanja ima pravo da od nadležnog suda zatraži odštetu za štetu nastalu od štetne radnje u skladu sa važećim zakonima.

GLAVA IV

SUDSKI POSTUPAK

Član 24

Sudska zaštita

1. Uzbunjivač i povezano lice, koje je stradao zbog štetnih postupaka u vezi uzbunjivanja, ima pravo na sudsku zaštitu i nije primoran da iscrpi unutrašnja pravna sredstva u upravnom postupku.
2. Tužba protiv štetnog postupka podnosi se sudu u roku od šest (6) meseci od dana kada je uzbunivač upoznat, ali ne kasnije od tri (3) godine od dana kada je preduzet štetan postupak.
 - 2.1. za slučajeve koji se odnose na civilne službenike, tužba se dostavlja Odeljenju za upravna pitanja pri Osnovnom sudu u Prištini;
 - 2.2. za slučajeve koja se odnose na druge kategorije zaposlenih, tužba se dostavlja opštem Odeljenju Osnovnog suda, gde se nalazi sedište poslodavca ili u mestu stanovanja uzbunjivača.
3. Pored tužbe iz stava 2 ovog člana, uzbunjivač može da uputi i zahtev za naknadu štete.
4. U slučajevima kada nadležni sud potvrdi da je uzbunjivač u kontekstu radnog odnosa stradao zbog štetnih postupaka zbog uzbunjivanja, odlučuje, prema slučaju, da ga vrati na njegovo radno mesto, da nadoknadi načinjenu štetu i da nalaže javnoj instituciji ili privatnom subjektu da preduzme određene postupke.
5. Svi predmeti koji se odnose na uzbunjivanje razmatraju se prioritarno od strane suda.

Član 25

Teret dokaza

U svim slučajevima kada uzbunjivač ili povezano lice, smatra da je stradalo zbog štetnih postupaka zbog uzbunjivanja, poslodavac ima teret dokaza da dokaže da štetni postupak nema veze sa uzbunjivanjem.

Član 26

Osiguranje tužbenog zahteva i mera sigurnosti

1. Uzbunjivač i povezano lice, može da podnese predlog za određivanje mere sigurnosti tužbenog zahteva i mere sigurnosti pri nadležnom sudu.
2. U vezi mere sigurnosti za tužbeni zahtev i mere sigurnosti primenjuju se odredbe zakona o parničnom postupku i zakona o upravnim sporovima.
3. Uzbunjivač se oslobađa od obaveze za deponovanje garancije pri sudu, zbog podnošenja predloga, prema stavu 1 ovog člana.

Član 27

Prekršajne odredbe

1. Nadležni sud izriče novčanu kaznu od petsto (500) deri do dvadeset hiljada (20,000) evra za javnu instituciju ili privatni subjekt, kao i nadležni autoritet, u slučaju da:

- 1.1. ne zaštiti uzbunjivača od štetnog postupka ili ne preduzme sve neophodne mere za obustavljanje štetnog postupka, kao i eliminisanje svake posledice štetnog delovanja, u okviru svojih nadležnosti;
- 1.2. ne obavesti pismeno sve zaposlene u vezi prava, koja se predviđaju ovim zakonom;
- 1.3. ne odredi odgovornog službenika;
- 1.4. ne preduzme mere nakon izveštavanja informacije, u roku predviđanog ovim zakonom;
- 1.5. ne informiše uzbunjivača o rezultatima procedure u predviđenom roku;
- 1.6. ne informiše uzbuđivača, prema njegovom zahtevu, u vezi toka i preduzetih postupka u proceduri ili ne omogući uzbunjivaču da ima uvid u spise predmeta i da učestvuje u preduzetim postupcima tokom procedure uzbunjivanja;
- 1.7. u slučaju da ometa uzbunjivača, kako je utvrđeno u članu 6 ovog Zakona;
- 1.8. u slučaju da deluje u suprotnosti člana 11 ovog Zakona.

2. Odgovorni službenik javne institucije, privatni subjekt, kao i odgovarajući nadležni autoritet kažnjava se novčanom kaznom od trista (300) do dve hiljade (2,000) evra u slučajevima kada

je odgovoran, prema podstavovima 1.1, 1.2 i 1.4 do 1.6 stava 1 ovog člana.

3. Zahtev za početak prekršajnog postupka dostavlja se nadležnom sudu Agencija protiv korupcije za javni sektor i Inspektora za rad za privatni sektor.

4. Ako u roku šezdeset (60) dana odgovorne institucije ne preduzmu nijedan postupak ili odbiju da deluju, u tom slučaju uzbunjivač može da pokrene sam proceduru.

5. Ukoliko je odgovorno lice recidivista prema njemu može da se izrekne prekršajnu sankcija u novčanom iznosu do dvostruko većem iznosu, predviđenom ovim članom.

GLAVA V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28 Obaveštavanje zaposlenih

1. Poslodavac je obavezan da zaposlenima obezbedi pisana uputstva o postupku uzbunjivanja.
2. Uputstva iz stava 1 ovog člana i sve druge korisne informacije u vezi sa uzbunjivanjem redovno se objavljuju i ažuriraju i adekvatno distribuiraju u prostorijama poslodavca i na internet stranici kad je to tehnički izvodljivo.

Član 29 Godišnji izveštaj

1. Javne institucije, privatni subjekti, kao i regulatori prema područjima gde se vrši uzbunjivanje, pripremaju godišnji izveštaj o uzbunjivanju za prethodnu godinu do 31. decembra.
2. Izveštaj iz stava 1 ovog člana dostavlja se Agenciji za borbu protiv korupcije najkasnije do 31. januara naredne godine.
3. Agencija za borbu protiv korupcije priprema i objavljuje opšti godišnji izveštaj o uzbunjivanju za prethodnu godinu do 31. marta naredne godine.
4. Godišnji izveštaj iz stavova 1 i 2 ovog člana sadrži:
 - 4.1. broj prijava i objava u javnom interesu;
 - 4.2. radnje preduzete u vezi sa tim prijavama ili objava.

Član 30 Podzakonski akti

1. Podzakonski akti za primenu ovog zakona biće doneti u roku od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

2. U roku od šest (6) meseci, nakon stupanja na snagu ovog zakona, poslodavac, prema ovom Zakonu, utvrđuje odgovorne službenike za uzbuđivanje i obaveštava APK za javni sektor, odnosno Inspekciju za rad za privatni sektor.

3. Agencija protiv korupcije i Inspektorat za rad, obavezuju se da započnu procedure prema Zakonu o prekršajima prema poslodavcima i odgovornim službenicima, koji nisu ispunili obaveze, prema ovom zakonu, ne kasnije šest (6) meseci.

Član 31

Stavljanje van snage

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon br. 04/L-043 o zaštiti dojavljivača.

Član 32

Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova, dok odredbe koje se odnose na privatni sektor počinju da se primenjuju jednu (1) godinu od stupanja na snagu ovog zakona.

Zakon br. 06/L-085
23. novembar 2018. godine

Proglašeno Ukazom Br. DL-062-2018, dana 13.12.2018, od strane Predsednika Republike Kosova Hashim Thaçi.